

Bordspel 'SeCZ-TaLK'

Interventies en instrumenten gericht op zelfmanagement en zelfredzaamheid van jongeren

Doel Het op een aantrekkelijke en relatief veilige manier bespreekbaar maken van gevoelige onderwerpen als relaties, intimiteit en seksualiteit bij jongeren met chronische aandoeningen / lichamelijke beperkingen. Vergroten van kennis, meningen en communicatieve vaardigheden op het gebied van seksualiteit en relatievorming.

Doelgroep Jongeren van 12 tot 25 jaar met chronische aandoeningen of beperkingen.

Beschrijving De ontwikkeling van seksualiteit en intieme relaties zijn belangrijke ontwikkelingsopdrachten in de puberteit. Voor jongeren met chronische aandoeningen kan deze ontwikkeling langzamer of moeizamer verlopen dan bij hun gezonde leeftijdgenoten. Ook spelen er vaak vragen rondom zwangerschap en erfelijkheid. Toch wordt over deze onderwerpen weinig gesproken in de spreekkamer. Jongeren en zorgverleners vinden het lastig deze thema's aan te snijden. Het bordspel SeCZ TaLK wil dit vergemakkelijken.

In SeCZ TaLK staan vier thema's centraal: lichaam, contact, seks en toekomst. Er zijn algemene vragen over relaties, contact maken en seksualiteit en vragen over het omgaan met een chronische aandoening of beperking: wat vertel je hierover aan anderen, waar vind je informatie of hulp, hoe bespreek je seksualiteit met je behandelaar of arts, hoe ga je om met pijn, moeheid, incontinentie, pijn bij het vrijen, motorische beperkingen, hulpmiddelen, droogheid, impotentie en vragen over erfelijkheid en vruchtbaarheid? Naast kennis- en meningsvragen zijn er opdrachten (korte rollenspellen). Jongeren kunnen kiezen voor een 'blooskaart' als ze het onderwerp niet willen bespreken.

Het bordspel kan worden gespeeld op plaatsen waar zorg, ondersteuning of onderwijs aan deze jongeren wordt gegeven, zoals ziekenhuizen, revalidatiecentra, mytylscholen, groepsconsulten, voorlichting en andere activiteiten van patiëntenorganisaties.

Het bordspel wordt gespeeld in een groep met 3 tot 8 jongeren onder leiding van een spelleider. De spelleider is een zorgverlener, leerkracht of andere professional of ervaringsdeskundige. Er is een uitgebreide handleiding beschikbaar en er wordt een training voor spelleiders ontwikkeld. De duur van het spel is minimaal een uur maar kan variëren.

Verwijzing Kenniscentrum Zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam, dr. H. van der Stege, h.a.van.der.stege@hr.nl

Pastoor, H. & S. Jedeloo. 2012. *ZorgBasics Seksualiteit*. Den Haag: Boom Lemma.

Stege, H.A. van der, A.L. van Staa, S.R. Hilberink, A.Ph. Visser. (2010). Using the new board game SeCZ TaLK to stimulate the communication on sexual health for adolescents with chronic conditions. *Patient Education Counseling: Special Issue Reproductive Health* 81 (3): 324-331. doi:10.1016/j.pec.2010.09.011

Stege, H.A. van der, A.L. van Staa, S.R. Hilberink, A.Ph. Visser. (2011). [Het gebruik van het nieuwe bordspel SeCZ TaLK om de communicatie over seksualiteit te stimuleren bij jongeren met een chronische aandoening](#). *Wetenschappelijk Tijdschrift voor Ergotherapie* 4 (1): 21-37.

Voorbeeld(en) van toepassingen in de Praktijk

Praktijkvoorbeeld Zie de film over SeCZ TaLK op de [website](#).

Effect/resultaat

Uit een pilot in 2009 op diverse locaties met 85 jongeren met een chronische aandoening of beperking, bleek dat 85 procent van de jongeren het (erg) belangrijk vond om seksualiteit en intieme relaties te bespreken; 81 procent vond dat SeCZ TaLK dit mogelijk maakte.

In 2012 wordt een evaluatieonderzoek door het Kenniscentrum Zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam afgerond naar de ervaringen met SeCZ TaLK onder alle gebruikers.

Ervaringen

Pilots waren op verschillende mytylscholen met een afdeling VSO (Voortgezet Speciaal Onderwijs), **Erasmus MC / Sophia Kinderziekenhuis – HIV** en patiëntenvereniging van **Vereniging Spierziekten Nederland** (Jackies weekend). Tijdens de pilotfase waren de reacties over het algemeen erg positief. De evaluatie wordt voortgezet. Bij het HIV-team (Erasmus MC) worden de kaartjes van het spel ook gebruikt tijdens individuele consulten, als hulpmiddel bij het bespreekbaar maken van deze onderwerpen. Ook is het spel bruikbaar voor groepseducatiebijeenkomsten of themapoli's.

Projectleider **Scheperziekenhuis Emmen – Diabetes**: "Wat ik zelf heel erg leuk vind is dat het gewoon een lekker spel is. Ik ben de gespreksleider, waarbij ik ook veel ruimte neem om de regels wat soepel te hanteren: je kunt best een beetje sturend te werk gaan met de kaartjes. En in ons geval behandelt een diabetesverpleegkundige het lastige veld van seks/relaties. Ik filterde voor haar de vragen niet, waardoor ze echt lastige vragen moest beantwoorden. Dat was natuurlijk moeilijk, maar meteen een mooi model. Samen konden we ook bespreekbaar maken hoe lastig het is om te praten over dingen die je zelf lastig vindt. Verder kan je als gespreksleider mooi aansturen op waar je het over wilt hebben: je kent de jongeren meestal, je weet wat er speelt, en je kunt heel speels, minder direct en bedreigend, toch iets op tafel leggen".

Overig

Betrokken partners:

Lectoraat Transitie in Zorg, Hogeschool Rotterdam, Rutgers Nisso Groep, Erasmus MC – Sophia, Erasmus MC – Revalidatiegeneeskunde, Sophia Revalidatie, BOSK.

Financiers van het spel: ZonMw, VSBfonds, Johanna Kinderfonds, Revalidatiefonds.